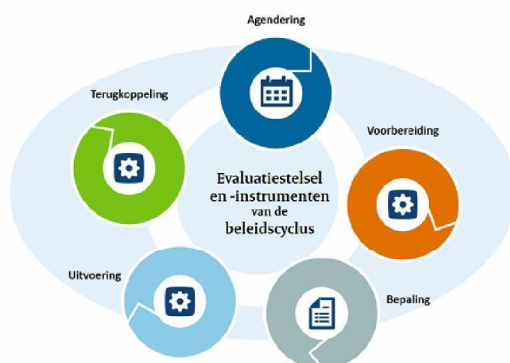

Toekomstig beleid

Aanbevelingen beleidsevaluatie

Figuur. De beleidscyclus VWS team data advies

Figuur. De algemene beleidscyclus

De aanbevelingen richten zich op verschillende stadia van de beleidscyclus:

- bij de beleidsvoorbereiding om beleidskeuzes te maken die zo goed mogelijk aansluiten bij op te lossen problemen en om een integrale afweging van in te zetten publieke middelen te faciliteren. Hierbij is inzicht nodig van beoogde resultaten en waar mogelijk cijfers en huidige knelpunten. In deze fase van beleidsontwikkeling kan data worden ingezet, bijvoorbeeld om te analyseren waar beleid mogelijk de grootste impact zou kunnen maken (kwetsbare groepen, specifieke doelgroepen). Ook kan er bij aanvang worden nagedacht welke indicatoren nodig zouden zijn om in een later stadium het beleid goed te kunnen evalueren. Evaluaties vinden voorafgaand aan de invoering van een beleidsvoorstel plaats en kunnen ingaan op bijvoorbeeld de potentiële effectiviteit en efficiëntie,

verwachte neveneffecten en praktische en logistieke uitvoerbaarheid. Naast een afstemming over het beleidsdoel dient er een afweging te worden gemaakt over de strategie om dit doel te behalen.

- bij de beleidsuitvoering en de implementatie van beleid. Hierbij is het van belang dat beleidsdocumenten politiek bestuurlijk zijn vastgesteld, en dat het kader voor de werkprocessen helder is afgestemd. Het doel is een geoptimaliseerde dienstverlening voor de burger.

- bij de beleidsuitvoering om reeds in gang gezet beleid te kunnen bijsturen en aanpassen waar nodig. De beleidscyclus is een iteratief proces, beleid kan zo mogelijk gedurende het traject worden aangepast op basis van verkregen uitkomsten en evaluaties. Hierbij staat de burger centraal en kan in het traject worden geëvalueerd wat de naleving en het draagvlak is onder de burgers met betrekking tot beleid en maatregelen, zoals in het voorbeeld van de evaluaties uit de Gedragsunit van het RIVM.

- bij het afleggen van verantwoording over gemaakte beleidskeuzes en resultaten en daaruit lessen te trekken. Na uitvoering van het beleidsvoorstel (of een pilot van het beleidsvoorstel) worden de gerealiseerde effecten beoordeeld. Hierbij wordt aangegeven in hoeverre de beleidsdoelen zijn gerealiseerd en wordt ingegaan op de uitvoerbaarheid van het beleid. Voor een voorbeeld van periodiek evaluatieonderzoek en welke aspecten hierbij van belang zijn wordt verwezen naar de Regeling periodiek evaluatieonderzoek opgesteld door het Ministerie van Financiën.¹ De evaluatie gaat ook in op verantwoording van de ingezette middelen en een aanpak voor de borging van kennis binnen de organisatie voor toekomstig beleid. Bij de beleidsevaluatie en borging kan zowel ingegaan worden op het proces als op de inhoud. De beleidscyclus is een iteratief proces, wat wil zeggen dat op basis van de evaluatie-uitkomsten bijstelling van beleid en regelgeving plaatsvindt.

Monitoring

Gedurende het hele beleidsimplementatietraject kan er gebruik gemaakt worden van monitoring. Door beleidsindicatoren te monitoren verzamel en analyseer je aan de start en gedurende de uitvoering van het beleid relevante informatie over de mate waarin de doelen zijn bereikt op basis van vooraf gestelde indicatoren. Deze informatie kan ingezet worden om tussentijds de stand op te maken en eventueel aanpassingen te doen of na afloop van de cyclus de effectiviteit en efficiëntie te evalueren.

Breder kader van infectieziekten

De Covid-19 pandemie kan gekaderd worden binnen een breder perspectief (infectieziekten in het algemeen) en in samenwerking met Pandemische Paraatheid kan Covid-19 in de toekomst worden gemonitord als onderdeel van een bredere infectieziekten monitor. Ook kan de beleidsmatige link met andere infectieziekten worden uitgewerkt, zo heeft Covid-19 bijvoorbeeld invloed gehad op de influenza epidemie. Naast epidemiologisch (er is sprake van een verlaagde immuniteit in de bevolking² en een verhoogde genetische diversiteit van het influenzavirus³) heeft dit ook invloed op beleidsvraagstukken en communicatievraagstukken. Het advies om thuis te blijven bij klachten om

¹ Regeling van de Minister van Financiën van 11 juli 2022, houdende regels voor periodiek evaluatieonderzoek 2022 (Regeling periodiek evaluatieonderzoek 2022)

² Dhanasekaran, V., Sullivan, S., Edwards, K. M., Xie, R., Khvorov, A., Valkenburg, S. A., ... & Barr, I. G. (2022). Human seasonal influenza under COVID-19 and the potential consequences of influenza lineage elimination. *Nature communications*, 13(1), 1-11.

³ Solomon, D. A., Sherman, A. C., & Kanjilal, S. (2020). Influenza in the COVID-19 Era. *Jama*, 324(13), 1342-1343. Lee, S. S., Viboud, C., & Petersen, E. (2022). Understanding the rebound of influenza in the post COVID-19 pandemic period holds important clues for epidemiology and control. *International Journal of Infectious Diseases*, 122, 1002-1004.

verspreiding van het Covid-19 virus te voorkomen (en daarmee de druk op de zorg te verlichten) zou in de voorlichting een algemenere omschrijving kunnen behelzen (blijf thuis bij klachten, zowel influenza-, als covid-achtige klachten). De druk op de zorg is naast Covid-19 en post-Covid-19 ook gelinkt aan andere infectieziekten, en klachten gerelateerd aan mentale gezondheidsproblemen en werkdruk. Bij het monitoren van druk op de zorg zou een bredere indicator informatief zijn, waarbij deze aspecten meegenomen worden. In de communicatie naar de burger kan gedacht worden aan de effecten van de vele maatregelen en de bereidheid en het draagvlak onder de bevolking als een resultaat hiervan (maatregelenmoeheid) en de gevolgen hiervan voor nieuw beleid. Een voorbeeld hiervan is de bereidheid tot vaccineren, enerzijds zijn er zorgen rondom vaccinaties ontstaan, wat mogelijk ook gevolgen heeft voor vaccinaties voor andere infectieziekten, terwijl anderzijds het belang van vaccinaties in de Covid-19 pandemie juist extra onder de aandacht is komen te staan. De Covid-19-pandemie heeft de intentie om internationaal tegen griep te vaccineren vergroot volgens internationale wetenschappelijke literatuur⁴. Ook kan er gedacht worden aan de associatie zoals deze vaak is genoemd in relatie tot het influenzavirus, waardoor mogelijk de ernst van influenzavirussen wordt gebagatelliseerd. Er kunnen tegengestelde effecten ontstaan waar rekening mee gehouden kan worden in toekomstige beleidsdoelen. De Covid-19-pandemie zou bijvoorbeeld een kans kunnen zijn om griepvaccinatie te bevorderen en de aarzeling om te vaccineren te verminderen.

⁴ Kong, G., Lim, N. A., Chin, Y. H., Ng, Y. P. M., & Amin, Z. (2022). Effect of COVID-19 Pandemic on Influenza Vaccination Intention: A Meta-Analysis and Systematic Review. *Vaccines*, *10*(4), 606.